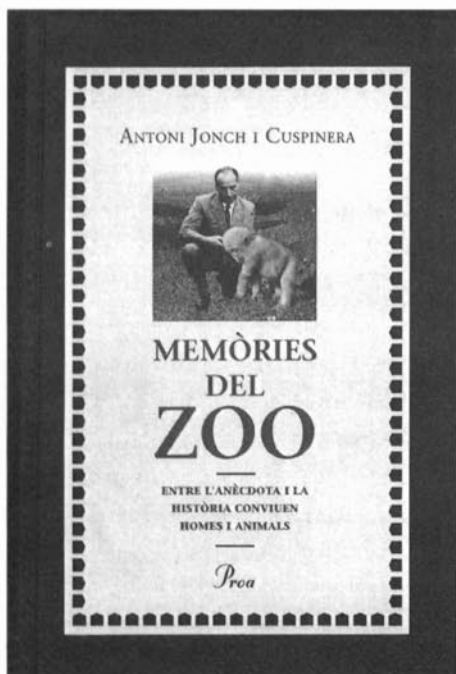

Memòries del Zoo

Entre l'anècdota i la història conviuen homes i animals

Antoni Jonch i Cuspinera

Ed. Proa, Barcelona, 1995, 632 pàg.

Ressenya

Jordi Baulies

La primavera d'enguany ens ha ofert la primícia de les memòries del recordat granollerí Antoni Jonch i Cuspinera com a obra pòstuma, en la qual cada plana ens obre un full nou, apassionat i apassionant de la seva vida intensa i fructuosa.

En un volum de més de 600 pàgines, Jonch intenta resumir i aglutinar els trets més significatius de les seves vivències i experiències en una llarga panoràmica que evidentment ha necessitat una operació de compendi per a encabir en el volum la seva activitat variada, diversa i prolífica.

Les memòries que ens ha llegat reflecteixen a grans trets l'orientació amb què el nostre conciutadà caminà pel món. Entre les etapes i facetes infantils, estudiantils, docents, socials, museístiques, científiques, econòmiques, excursionistes i ciutadanes, destaquen, per damunt de tot, i com a eix de la seva vida, la natura del Montseny —sempre present— l'estudi de les ciències naturals i el Zoo de Barcelona.

Tres quartes parts del llibre es dediquen a les matèries esmentades, i més de quatre-centes pàgines, al «seu» zoo, a les seves projeccions professionals, humanes i internacionals i a la seva tasca com a director, exercida durant tres dècades. No cal dir que aquest llarg període li va permetre no solament d'encarrilar i gestionar la institució barcelonina, sinó de viure dia a dia el goig de sentir-se plenament immers en el meravellós món en el qual s'havia endinsat des de menut.

La transformació, consolidació i ampliació del Zoo són, per tant, l'obra mestra i predilecta de l'autor. Ens explica a bastament i amb detalls ben explícits que hi arribà mitjançant l'exercici d'una oposició que confrontava un farmacèutic amb onze contrincants, quasi tots veterinaris. Ens exposa com lluità contra els obstacles externs i interns que s'oposaven a la renovació conceptual i física per a tenir un zoo modern i no un magatzem de feres, com aprofità l'empenta i el suport

de l'alcalde Porcioles —un altre gran apassionat del nou zoo—, com es muntà el Centre d'Aclimatació d'Ikunde a Guinea, com es crearen la Federació Iberoamericana de Zoos i la Unió Ibèrica de Zoos, amb els seus congressos, i com difongué la seva tècnica i la seva experiència a altres zoos per a dissenyar-los, reformar-los i modernitzar-los. Però al costat de les fites i dels èxits aconseguits, també subratlla i posa en relleu les actituds controvertides, les antipaties, els desenganys, les traves i els rocs a les rodes amb episodis plens d'amargura gens dissimulada, que relata fidelment i amb la mateixa espontaneïtat del llençatge que caracteritza tota l'obra, i que ens recorda la seva conversa fluida, incisiva i irònica.

Però tampoc no s'han d'oblidar, en les memòries, altres dedicacions importants de la seva trajectòria vital, com ara el capítol del Montseny, o el retorn i retrobament amb

les institucions granollerines després de la seva jubilació, que en Jonch, il·lusionadament, pretenia activar mentre continuava incardinat al Zoo. Es tractava d'un desig frustrat i lacerant a causa de la nova orientació d'aquest centre, per la qual cosa es bolcà totalment al Museu de Granollers i a la secció naturalista de la Tela.

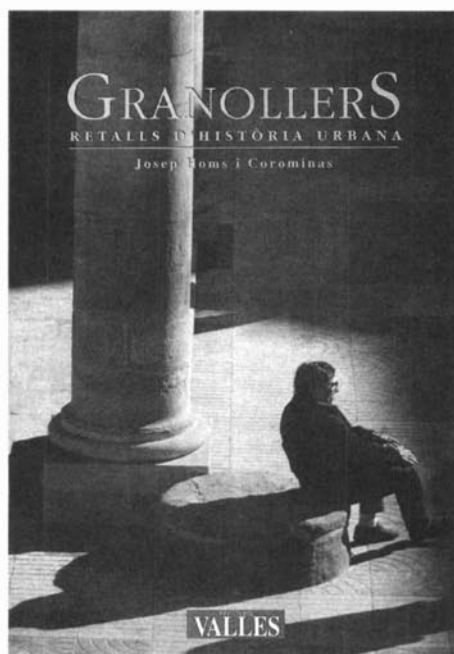
Finalment, vull subratllar, des del punt de vista històric de la nostra ciutat, el contingut del primer capítol, que va des de la infantesa fins a la postguerra. En aquest espai, al costat d'una relació engrescadora de vivències personals, ens informa i retrata personatges, institucions escolars i cíviques, paisatges urbans i rurals, costums i formes de vida granollerines, moltes de les quals malauradament han desaparegut i n'ha deixat una bona pinzellada testimonial.

Amb les Memòries del Zoo, Antoni Jonch presta, una vegada més, un

servei inestimable a Granollers i al Zoo de Barcelona. Al mateix temps deixa constància escrita de molts fets de la seva vida i de la història quotidiana que va viure amb tota intensitat, tot condensat en un estil planer i clar en què conjuga la fluïdesa expressiva amb el rigor científic, l'exactitud de fets i dates, la transcendència de les situacions, la problemàtica de cada moment, la seriositat de les afirmacions, la fidelitat als amics i a les institucions i la peculiar ironia «jonquiana», acompanyada dosificada segons el destinatari.

Complementen el llibre els escrits de presentació signats per l'alcalde Josep Serratusell, Josep Estrada, el Dr. Jaume Gallego, el mateix Antoni Jonch i finalment la seva vídua, Josefina Sampere, que evoquen una perfilada recordança personal i emotiva dels anys i afanys viscuts i compartits.

Novetats

Granollers Retalls d'història urbana

Josep Homs i Corominas

Tarafa, Editora de Publicacions SL - Revista del Vallès, 1995, 197 pàgs.

Granollers. Retalls d'història urbana, del geògraf Josep Homs i Corominas, mereix una atenció especial en el camp de les darreres aportacions sobre l'evolució i les transformacions de les ciutats. L'estudi, enquadrat en un marc general, analitza el pas de Granollers de vila a ciutat, amb anàlisis sobre la

demografia, l'habitatge i l'economia, sense oblidar els aspectes socials inherents a aquestes transformacions. Les comunicacions, amb diverses notícies sobre el ferrocarril, les carreteres, les auto-pistes i el transport interurbà, com també sobre les transformacions urbanes, examinades de manera molt concreta, permeten adonar-se del creixement granollerí complementat per una administració i uns serveis i també per diversos equipaments. Aparegut en el seu dia en forma d'articles recollits periòdicament a la *Revista del Vallès*, aquest llibre mostra els profunds canvis que ha sofert la capital vallesana en el decurs de la seva història.

En forma d'annex, hi ha una cronologia amb una quantitat notable de dades i de registres toponímics, i també una ben documentada bibliografia. Cal destacar l'encert de les estadístiques i del material fotogràfic que hi ha en el llibre, cosa que ajuda a la comprensió dels diversos temes estudiats i que contribueix a fer-lo més útil i interessant, encara.

Segur que aquest llibre, d'entre els altres ja publicats per Josep Homs, tots ells perfectament documentats, destaca, però, per l'agilitat, pel gran nombre i la utilitat de les dades aportades, i pel fet de ser una eina enormement pràctica i d'obligada consulta en qualsevol estudi sobre la ciutat.

L'Orquestra Selecció

Esteve Ferrer i Casañas

Col·lecció «Coneguem Granollers», núm. 8
Ajuntament de Granollers, 1995, 28 pàg.

En el marc de la celebració del cinquantenari de l'Orquestra Selecció, es va presentar el volum 8 de la col·lecció de divulgació «Coneguem Granollers», dedicat en aquesta oca-

sió a l'es-mentada orquestra. Es tracta d'un primer llibret resultat de la investigació que des de fa alguns anys ha efectuat Esteve Ferrer sobre la història de les orquestres de Granollers i que es publicarà com a llibre pròximament.

Tot i que fins al naixement de la Selecció (1944) s'ha pogut documentar a Granollers l'existència de fins a 35 orquestres, no hi ha dubte que aquesta ha estat «la millor de les formacions musicals de tots els temps, de la ciutat de Granollers». Fins a l'any 1963, en què es va dissoldre, la Selecció va gaudir d'anomenada a tot Catalunya i va actuar també fora del Principat. Va popularitzar la música de Glen Miller, de Duke Ellington i de Count Basie. Dominava la música de jazz «al mateix nivell que algunes de les millors orquestres americanes» i oferia també concerts de música clàssica.

Després de fer un recorregut per la història de l'orquestra, aquest volum es clou amb una semblança dels primers músics que van formar l'orquestra i un dibuix de comiat que és obra d'Amador Garrell, un dels seus membres.

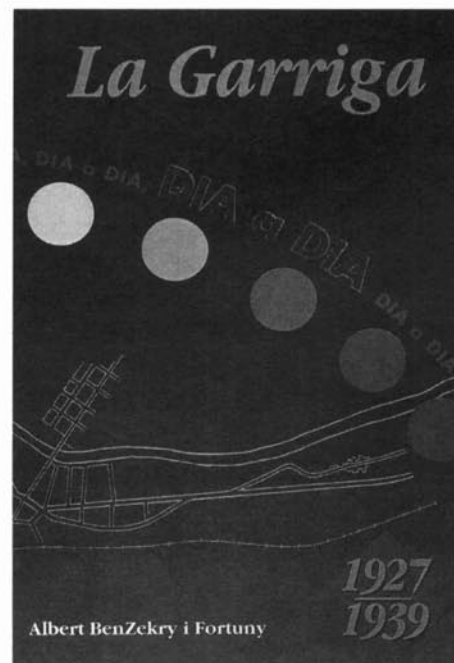
Cal destacar la informació oral que l'autor ha pogut recollir, i també el material fotogràfic que ha pogut aplegar en la seva recerca.

La Garriga dia a dia

Albert BenZekry

«Aquí» la Garriga, 1994, 2 vol., 1.115 pàg.
i índexs

Albert BenZekry, autor de la *Història Gràfica de la Garriga* (1985), ha publicat, nou anys més tard, els pri-

mers dos volums d'una història cronològica diària de la Garriga des de l'any 1901 fins als nostres dies. Es tracta d'una recopilació de fets de la vida quotidiana en totes les seves manifestacions (polítics, socials, culturals, esportives, festives...), presentats tal com apareixen en els documents que ha anat recollint pacientment a diversos arxius locals (municipal, parroquial, Saraueta, Asil-Hospital, Casino i Fundació Maurí) i a la premsa i a les revistes locals.

L'autor transcriu literalment o reproduceix els documents, es limita a ordenar-los cronològicament i evita fer-ne qualsevol interpretació o lectura crítica. El valor d'aquesta obra rau, per tant, a posar a l'abast dels historiadors tota una documentació local fins ara inèdita que, de moment, amb aquests dos primers volums, cobreix els anys 1901-1926 i 1927-1939. Per a facilitar-ne la consulta no hi falten els índexs (onomàstic, temàtic, testimonial i fotogràfic), i ambdós volums estan profusament il·lustrats.

El llibre de les campanes de la parròquia de Sant Esteve de Granollers

Autors diversos

Granollers, 1995, 100 pàg.

Aquesta publicació s'inscriu dins el marc de les diverses manifestacions religioses, culturals i artístiques fetes amb motiu de la instal·lació de les vuit noves campanes a la parròquia de Sant Esteve de Granollers. El llibre, que ha estat dividit en quatre parts, és una recopilació de tots els esdeveniments que han envoltat aquest fet, des del dia que es va anunciar que es tornarien a posar les campanes al seu lloc fins a la seva instal·lació definitiva al campanar gòtic.

A la primera part, a manera de salutació, es fa una reflexió per a recordar perquè les campanes no eren on sempre haurien d'haver estat. També s'hi parla de la pèrdua del sentit religiós i comunitari de les campanes, de com ha canviat aquest sentit

entre les generacions joves, del procediment que se segueix per a fer una campana i de com es sufragava; a l'últim es parla pròpiament de les campanes de Sant Esteve.

A la segona part es recull la història de les campanes a través del *Full Informatiu de la Parròquia*.

A la tercera part es fa una crònica de les noves campanes amb la història de cada una i dels seus noms, com també de tot el procés seguit fins a arribar a la celebració de la *Festa de les campanes*.

Per acabar, es fa una relació del ressò que ha tingut el fet en els mitjans de comunicació i de les publicacions commemoratives, entre les quals cal destacar-ne una sobre els tocs de les campanes i sobre la història del campanar. Cal assenyalar que tot el llibre està molt ben il·lustrat, amb nombroses fotografies i dibuixos.

El senyoriu jurisdiccional de la Garriga (segle XIV)

Jaume Oliver i Bruy

Col. Monografies Contapunt.

Ed. Rourich, Sant Cugat del Vallès, 1944. 93pàg.

Ben emmarcat per un capítol inicial i per unes conclusions sobre la monarquia feudal que justifiquen el subtítol, aquest estudi presenta i explica en detall les vicissituds de la dependència senyorial de la Garriga entre 1357 i 1397. Quan es va sotmetre a la jurisdicció reial, l'any 1357 els jurats i prohoms de la universitat o comú van aconseguir d'aturar, amb una compensació econòmica, l'intent del rei d'alienar-la a Gilabert de Centelles.

La penúria de la tresoreria reial per causa de les guerres impel·lia sovint els monarques a procurar-se recursos mitjançant la venda, ni que fos a carta de gràcia —temporalment—, de part del patrimoni. En el cas de la Garriga, el privilegi reial aconseguit pels seus representants l'any 1357, completat per un altre de 1373, també a canvi d'un auxili de guerra, prometia el manteniment sota jurisdicció reial. Però sovint, també, la monarquia trencava el compromís, com en aquest cas, quan la seva penúria esdevenia extrema, i en 1380 els drets jurisdiccionals de la Garriga eren venuts al noble Eimeric de Centelles. L'interès de la majoria dels pagesos —no de tots, com subratlla l'autor— per mantenir-se sota el domini reial, preferible al dels nobles, va fer que el rei pogués recuperar-lo l'any 1397 gràcies al lluisme que els pagesos van satisfer mitjançant una talla o impost extraordinari, amb els avantatges i els inconvenients —endeutament, sobretot— que això comportava.

L'estudi rigorós de Jaume Oliver fa reviure aquests fets a partir dels documents de l'Arxiu de la Garriga, que transcriu en apèndix o resumeix quan s'han perdut, i de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, molts dels quals ja recollits en l'obra clàssica de J. Maurí.

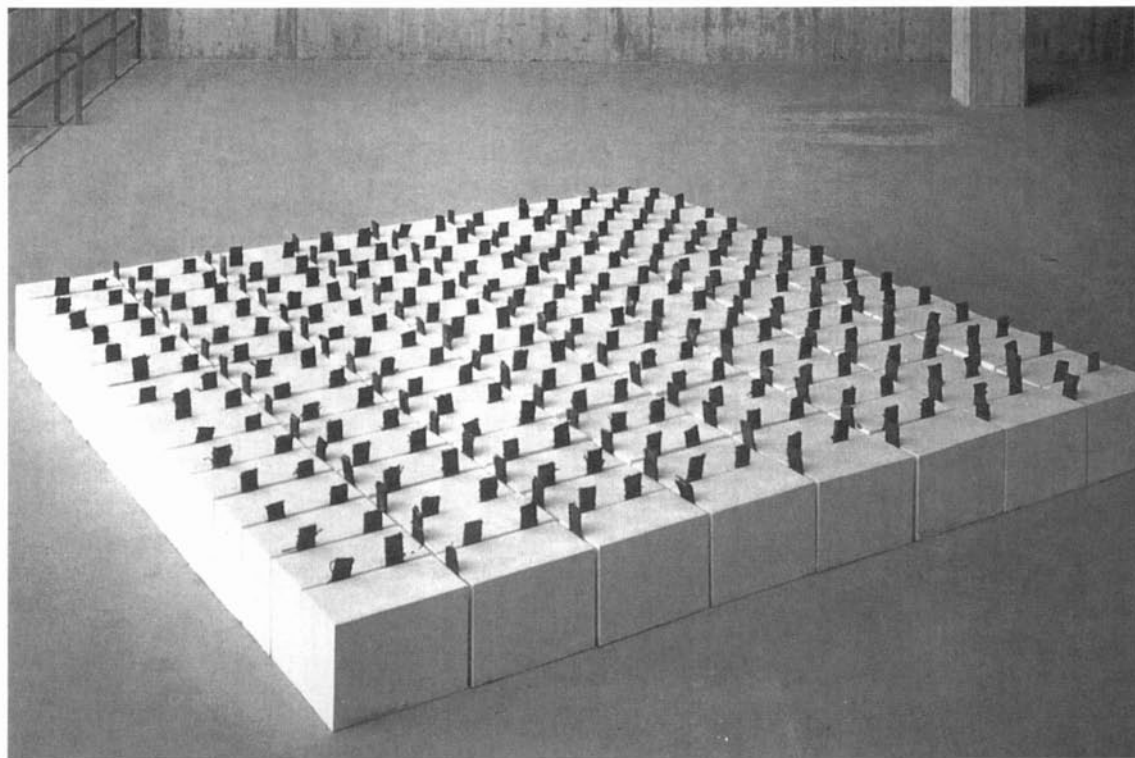
SOBRE EL FONS DEL MUSEU

A últims de juny, a l'església parroquial de Sant Pere de Vilamajor, es va exposar el *Retaule de la Mare de Deu del Roser* del Fons del Museu. D'aquesta manera, per uns dies es va poder veure el retaule col·locat «in situ». Tant per problemes de seguretat, com per les condicions climàtiques que requereix una bona conservació, actualment hi ha col·locada una fotografia del retaule de mida natural.

L'obra «120 Goldfish» 1992 de **Jordi Colomer**, que pertany al Fons d'Art Contemporani del Museu, va estar present a l'exposició col·lectiva d'artistes catalans «Gronne Gnister. Journeys from a common place», organitzada per COPEC-Danmark, a Charlottenborg Exhibition Hall a Copenhagen, del 20 de juny al 2 d'agost de 1995 i comissariada per Frederic Montornés.

El mes de desembre es va signar un conveni entre la Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, i el Museu de Granollers per la cessió, en concepte de dipòsit, de 17 obres d'**Antoni Cumella**. Aquestes ceràmiques procedien de la col·lecció Salvador Riera que va ser adquirida per la Generalitat; és una col·lecció que conté 1.747 obres d'art contemporani, de les quals 80 són obres de Cumella. Entre altres museus que també han rebut en dipòsit obres de Cumella hi ha el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), el Museu de Ceràmica de Barcelona, el Museu de Vilanova i la Geltrú...

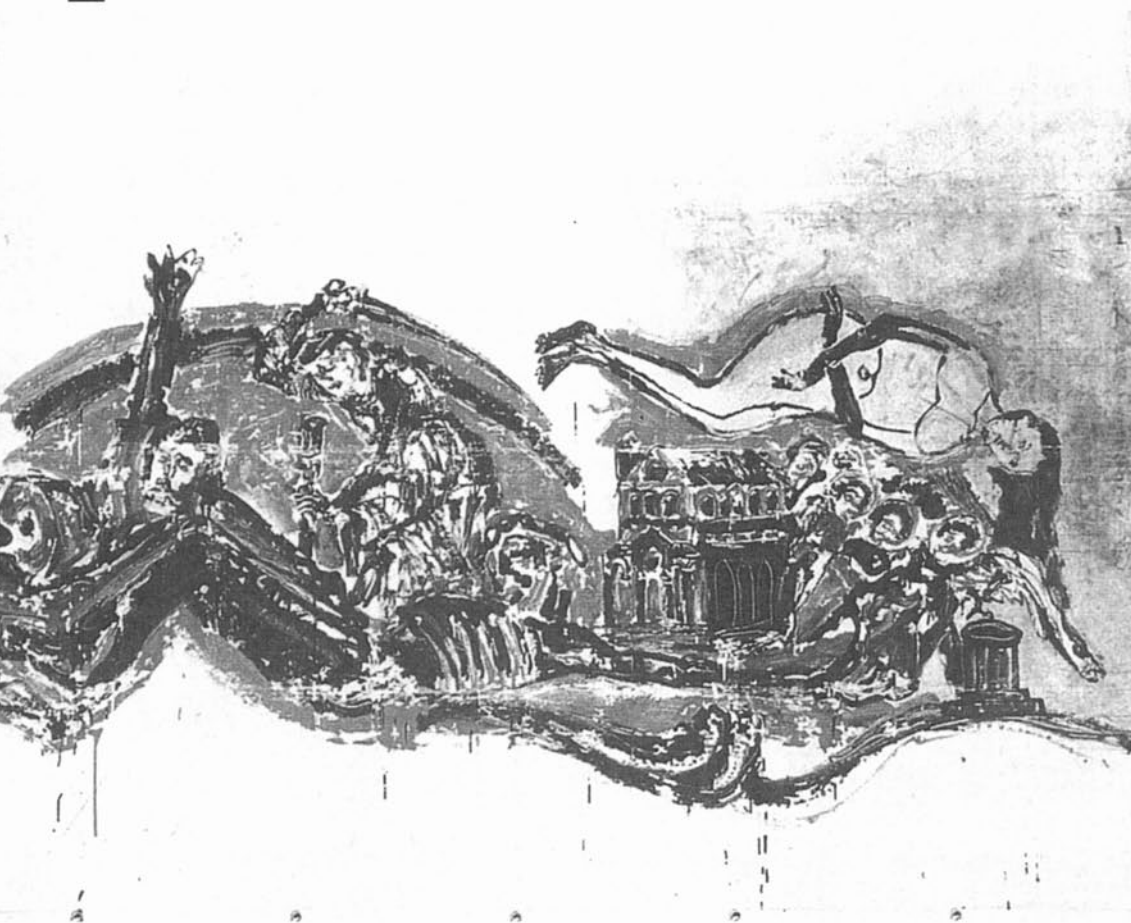
Sens dubte, aquest dipòsit contribueix, a més d'enriquir notablement el fons del Museu, a poder encarar una millor difusió de l'obra de l'artista més emblemàtic de la nostra ciutat.

Jordi Colomer
«120 Goldfish» (1992)
Guix i fragments de catifa
304 x 315 x 27 cm
Museu de Granollers
© Fotografia: Ramon Sirvent

A l'exposició «**Agnus Dei**». **L'art romànic i els artistes del s. XX**", comissariada per Pilar Parcerisas, que va ser inaugurada el mes de desembre a la sala temporal del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) i que restarà oberta fins el març de 1996- es mostra una obra de Jordi Benito, "**Pintura efímera**", acrílic sobre plàstic 214 x 265 cm. Aquesta pintura junt amb dues més -totes tres pertanyen al Fons del Museu de Granollers- van formar part de l'acció «**Assaigs per a l'Òpera Europa. Nothung XI**» (1983), can Brustenga, Sta. Eulàlia de Ronçana.

Jordi Benito
Pintura efímera (1983)
Acrílic sobre plàstic
214 x 265 cm
Museu de Granollers
© Fotografia: Ramon Sirvent

El profús catàleg d'aquesta exposició inclou un article específic sobre l'obra de Jordi Benito que ha estat realitzat per Manel Clot, *L'abisme místic (l'Àngel exterminador)*.

El Comissariat del Museu d'Història de Catalunya va sol·licitar al Museu de Granollers, en concepte de dipòsit i per un període de 5 anys, quatre peces del fons del Museu: una creu processional de finals del s. XVI, dos fusells d'avantcàrrega, un dels quals és de Birmingham, i una pistola de Saint-Etienne. Aquestes peces formaran part de l'exposició permanent del **Museu d'Història de Catalunya** que està previst que s'inauguri a finals de febrer.

Edició de la "**Guia del Jardí**" del Museu de Granollers-Ciències Naturals

S'acaba d'editar la "**Guia del Jardí**" del Museu. Aquesta obra mostra les comunitats vegetals representades en aquest jardí en relació a la vegetació general de la comarca, així com els animals que normalment hi trobaríem i les característiques geològiques més rellevants de la comarca del Vallès. La presentació de cada comunitat parteix de la representació del que es troba en el jardí, traslladat, per mitjà de pàgines semitransparents i transparents, a una imatge del paisatge natural. També es mostra l'Estació Meteorològica de Granollers, que des de 1950 rep cura per part del Museu, ara en la seva nova instal·lació en el barri de la Font Verda.

Èlia Montagud i Jordi Bertran són els autors dels textos. El material gràfic és d'Alfons Raspall, autor de les il·lustracions, i de Siqui Sánchez, de les fotografies; el disseny gràfic ha estat a cura d'Amador Garrell.